

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.60.— Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na upravnništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inerati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjav: „Sava“, Kranj Čekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Pred demaršo v Belgradu.

Nestrpno pričakovanje se je polastilo vsega prebivalstva v Avstriji. Nič se ne ve gotovega razen tega, da misli avstrijska vlada storiti odločilen korak v Belgradu. Kaj pravzaprav misli vlada zahtevati od Srbije je popolnoma nejasno. Le v širokih potezah se označuje, da bo zahtevala kaznovanje sokrivcev in kategorično zagotovilo, da srbska vlada enkrat za vselej zatre v lastni deželi velikosrbsko stremljenje.

V torek je bil naš zunanji minister grof Berchtold v avdijenci pri cesarju v Išli, da mu predloži uspeh preiskave v zadevi sarajevskega atentata, ter da dobi dovoljenje za izvršitev sklepov neštetih ministrskih konferenc, ki so se vršile zadnje tedne. Grof Berchtold odpotuje za en dan še v Solnograd odkoder se vrne na Dunaj in domneva se, da se bo potem takoj izvršil napovedani korak v Belgradu.

Med tem pa se je negotovost situacije precej poostrila. Borza, ki se lahko smatra kot nekak barometer, je silno vznemirjena in papirji, efekti in valute padajo neprenehoma. Ta položaj je še poslabšala nenadna vrnitev šefa generalnega štaba Conrada pl. Hötendorfa, ki je bival v Innichenu na Tirolskem na dopustu in je „baje“ obiskal svojega nevarno obolelega sina na Dunaju.

Krono vsega pa nosi tudi sedaj oficijozno časopisje. Dočim budapeštanski „Pester Lloyd“ in ž njim dunajski šovinistični listi naravnost tulijo po vojni s Srbijo, dementuje notranji uradni list vse vesti o vojni. Pa naj se človek izpozna v tej mešanici vedno si nasprotujočih poročil, ki trajajo že celih štirinajst dni. Danes hujskanje na vojno, jutri tolažilne besede, v eni številki se smatra Srbijo kot izvrženko celega kulturnega sveta, v drugi se jo povzdiguje v deveta nebesa. Človek dobi vtis, da vsi skupaj ne vedo, kaj da pravzaprav hočejo. In bržčas bo slednje še najbolj odgovarjalo dejanskemu položaju.

Pred vsem se odlikuje v hreščecem hinavskem vpitju tudi to pot še najbolj klerikalno časopisje. Obnaša se tako, kakor da bi bil umorjen strankin voditelj, čigar smrt treba sedaj maščevati z vojno.

In naposled jim to tudi ni zameriti. Tako lepo so že imeli zasnovani načrt. Niso mnogo govorili in kar se je javno delalo v prid klerikalizma v Avstriji, je bilo vse le sekundarnega pomena. Dvorni in aristokratski spovedniki so bili v Avstriji še vedno najboljše orodje rimskega klerikalizma. Od zgoraj navzdol naj bi prišla pomoč in zadovoljen je lahko Rim z doseženimi uspehi. Najprej konkordat in po odpravi istega ublaženje odpovedi, da so razmere postale podobne konkordatu kakor jajce jajcu. Osobito v zadnjem času se je to opazalo, ko je celo padla beseda o zopeini ustvaritvi papeževe države. A tudi drugih znakov je bilo dovolj, ki so jasno dokazovali, da so najboljši vojščaki klerikalizma vzgojitelji princov, katere so kasneje kot škofje duševno vodili nadalje. Temu stremljenju in tem uplivom se imamo tudi skorodane zahvaliti boj proti liberalizmu od zgoraj.

A vsi ti klerikalni uspehi niso tako sijajni kakor bi bilo na videz misliti. Tudi v Avstriji so se pojavile struje, polne čvrste nove moči, ki so zdale klerikalizmu marsikak udarec in ki mu, in sicer ne popolnoma brezuspešno, izpodkopavajo tal. Zato je mislil klerikalizem na svežo osvobujočo moč, katero je pričakoval od bodoče vlade. Pod krinko boja za sv. cerkev naj bi se bila poteptala vsaka napredna moderna in socialna misel in kakor v času protireformacije naj bi se bile avstrijske armade vojskovala za Rim.

Sedaj pa je ta lokavi sen doisanjan in vsi načrti so se prekrizali. Avstrijski klerikalizem je zopet padel na star nivo, pristrižene so mu peruti in nikjer ni več najti osvežujoče sapice, ki mu bi dala nov polet. Zarjavelo bo vse, ravno v zadnjem času tako ostro nabrušeno orožje in lahko se uporablja duhovite besede, da klerikalizem le zato še ni umrl, ker je prespal svojo smrt.

Zato se pa tudi ni prav nič čuditi, da vse klerikalno časopisje naravnost besni. Večne litanije o absolutni potrebi vojne s Srbijo je vsakdanje čtivo v klerikalnih listih in vendar nima to besedičenje niti najmanjših realnih tal v ljudstvu. Da pomagajo klerikalnim hujskačem kar je največ mogoče častniški listi, je pač ob sebi umevno. Pa vendar ne bi bilo treba vsega tega. Čemu naj si

Avstrija pravzaprav nakoplje še novo blamažo. Saj se napoved koraka v Belgradu, ki pa bo odvisen od uspeha preiskave, že skoro ne more imenovati drugače. Kaj pa, ako preiskava ne poda ničesar takega, da bi bil tudi res upravičen napovedani korak? A grof Berchtold je konsekventen diplomat in živ krst ga ne spravi iz stare, že dokaj izvožene ceste. Ali z drugimi besedami povedano, grof Berchtold vleče karijolo zunanje politike ravno tja, kamor jo je pripeljal za časa balkanske krize, namreč v zagato. Ali pa smatra morda srbskega ministrskega predsednika Pašiča za toliko nespametnega, da ne bi ves preobil čas, v katerem se je v Avstriji popisalo na kektolitre tinte, porabil po svoje. Vse predčasno vpitje je imelo le neposredni uspeh, da so se sledovi sarajevskega atentata, ako so res vodili v Srbijo, kolikor mogoče izbrisali. O kakem jamstvu, katero naj bi dala Srbija na vekov veke, pa sploh ni misliti, ker bi bilo tako jamstvo popolnoma iluzorno.

A tudi v drugem oziru skrbi Srbija, da si ustvari kolikor mogoče ugoden položaj. Izdala je odredbo na srbske dijake, ki posejajo dunajske šole in uživajo štipendije, da se imajo za vsak, četudi enodneven izlet, javiti pri srbskem poslanstvu. S tem korakom je hotela dokazati, da ima vedno kontrolo nad svojo mladino. Ravnotako je tudi takoj odpoklicala svojega poslanika v Carigradu Georgijeviča, ker je le-ta ostro kritikoval postopanje Avstrija napram Srbiji.

Dočim smo torej pri nas sila nervozni, so politični krogi v Srbiji kaj hladni. Pašić na primer je izjavil, „da Srbija gotovo ne bo pričenjala z nikomur prepira. A želeti bi bilo, da se pusti Srbijo že enkrat pri miru in da se neha z vednim psovanjem. Srbija ne bo nikakor osamljena, če bi bila napadena, ker je več malih, ki bodo obračunali z velikim. Dovolj boja je s strastmi srbskih strank in srbskega naroda in vladi primanjkuje časa, da bi nadzirala še Srbe onkraj meje. Srbija se ne udeležuje zarot, ve pa, da dela čas za njo.“ Vsekakor so to jako samozavestne besede, ki se iz ust ministrskega predsednika slišijo naravnost čudno. Gotovo pa je, da si mora biti Pašić svoje stvari siguren in sicer tako, da se ne zmeni za vse ne-

PODLISTEK.

F. P.:

Čemšenik.

Dalje.

„Vive l'empereur!“ je bilo napisano na okinčanem slavlolu, postavljenem pred vhodom na Polajnarjevo dvorišče. „Vive l'empereur“ je bila tačas parola na Kranjskem, in kakor v krepko potrdilo teh besed se je razlegalo po dolini rožljanje sabelj in rezgetanje prihajajočih konj. Nad vežnimi vrati je bila narejena iz smrečja velika zvezda in v njej iz planink in ravševnega cvetja črka N., kot začetna črka imena Napoleona. Naš oče Polajnar je bil tačas podžupan, imovit mož in pri Francozih jako priljubljen. Ravnokar je stopil pred prag, kjer so že stala domača dekleta in posli. Kmalu na to prijašeta mlad lep poročnik v paradni obleki in njegov sluga. „Dober dan, monsieur le méré“, pozdravi, „ali je že vse pripravljeno?“ Zlahka skoči iz visokega vranca in seže vsem po vrsti v roke. „Tako bo vse urejeno, monsieur Bernel“ — hiti zatrjevati oče Polajnar in Bernel stopi v hišo. Kako so naši kosci odkurili, nam je že znano. Mati Polona je imela še dovolj časa, da je pospravila prazne frakelne in pognila okroglo mizo. Začula je že prav blizu peketanje konj in Bernel je prišel ravno ob pravem času, da je pozdravil pri slavlolu došlega colonela. Sarzota, poveljnika preddyorskih vojakov.

Oče Polajnar je držal čepico v roki in poznalo se mu je, da si šteje v veliko čast, da more pozdraviti tako imenitne goste. Nagovoril jih je francosko. Hčerke so žele mnogo prijaznih in laskavih besed, ki so jih tudi zaslužile, saj so bile kras kokrske doline ne samo po svoji telesni lepoti, temveč tudi po svojem lepem vedenju in značajnosti. Colonel Sarzo, zelo vesel slovesnega sprejema, prevzame raport poročnika Bernela, ter da povelja še na konjih sedečim vojakom, ki takoj nato odjezdijo po kokriški dolini. Mati Polona je stopila k ognjišču, dekleta pa v shrambo in kmalu je bila velika miza v sobi pokrita s cinastimi krožniki, poleg katerih so stale majolike rujnega dolenjca. Tudi okrogla miza je bila pokrita s sneženo belim prtom in na nji je bil poveznjen na smrečjih vejicah velik kolač, okrašen z malimi zastavicami, ki so bile pritrjene na malih šibicah, vtaknjenih v pogačo. Na vsakem krožniku je ležal nageljček, lep dar domačih hčera, znak posebne naklonjenosti. Vsi so si jih hoteli takoj pripeti. Colonel pa je naprosil starejšo hčer Manco, naj mu pripne nagelj tik kolajn, ker mu je ljubši kot vsa odlikovanja. Kmalu so imele Anka, Francika in Johanca dovolj posla s pripenjanjem nageljčkov na hrabra vojaška prsa. Poleg kolača je ležal poprtnik, izredno velik hleb ajdovega kruha, tako da ga je precejšnji del še segal čez rob mize. Poleg hleba je stala mala cinasta posoda s soljo in majolika, napolnjena z vinom. Majolika je bila izredno lepa, po celem površju so bile naslikane cvetlice z vejicami, listjem

in cvetjem. V krogu rožic sta stala objemajoča se sv. Peter in Pavel. — Majolika je imela cinasto podlago in na ročaju pritrjen cinast pokrov. Na mizi je ležal velik oster nož in voščena sveča.

Stari Polajnar stopi nekako svečano k okrogli mizi ter prične: „Počastili so danes mojo hišo prijazni gostje, poveljniki hrabrih francoskih vojakov. Kot znak odkritosrčne udanosti sem vam predložil na to mizo sol, sveča naj znači našo zvestobo in kakor je smreka vedno zelena, vam bomo tudi mi ostali vedno udani. In kakor je to vino čisto, tako naj ostane naše prijateljstvo neskaljeno, kakor se sveti nabrušeni nož na mizi, tako bodo tudi naše sablje pripravljene vedno ščititi naša domovanja pred krivico za pravico. Kolače delamo le ob svatbah in tudi danes praznujemo duševno svatbo med našo hišo in z našimi tako naklonjenimi gosti. Poprtnik napravljamo le ob božiču, ob rojstvu našega Zveličarja. Napraviti sem ga dal tudi danes v znamenje tesnega prijateljstva, katero je nastalo med vami in nami, kot nekaj preporek našega naroda.“

Pri teh besedah je naredil Polajnar velik križ čez poprtnik, odrezal več kosov ajdovega kruha, jih dal v hlebenjak in Anka je položila, začeni pri colonelu na vsak krožnik kos kruha. Oče Polajnar je nato pristopil k gostom, potrosil iz male posodice nekoliko soli po mizi ter pozdravil navzoče kot svoje goste, želeč jim, naj jim večerja kar najboljše tekne.

Dalje.

posredne avstrijske demarše in da se je odpeljal na desetdnevno agitacijsko potovanje v notranjost dežele.

Mnogo torej ni pričakovati od avstrijskega koraka v Belgradu. Če se bo gibala demarša v mejah justičnega vprašanja, bo Srbija gotovo vse-kako ustregla vsaki želji avstrijske vlade. Jako dvomljivo pa je, če bo dala Srbija zadovoljiv odgovor tudi na vprašanja, ki se tičejo politične strani. V tem slučaju pa mora Srbija vedeti, da ne bo osamljena in skoro nemogoče je, da bi pod takimi avspicijami sledila vojna napoved od strani Avstrije.

Novodobni c. kr. nadzornik.

(Slika izza okr. učiteljske konference v Kranju.)

Pod tem naslovom piše „Slov. Narod“: Za učiteljstvo je okrajna učiteljska konferenca nekaj praznik, ki ga z veseljem pričakuje vse leto. Neglede na nalogu konference kot take, ki jo ima, namreč, prizadevati si do potrebne skladnosti v notranji uredbi šolstva, posvetovati se o pripomočkih v prosepah ljudskega šolstva, podajati okr. šol. oblastvu nasvete ter izrekat mnenje od tega podanih vprašanj, ampak tudi radi tega, ker se takrat snide vse učiteljstvo celega okraja, kjer se pozdravljajo znanci in prijatelji, ki se niso videli že vse leto ter se sklepajo nova prijateljstva. Letos smo konferenco še težje pričakovali, kajti bilo je že ni dve leti in ker smo med tem dobili novega nadzornika Slomškarja, o katerem je znano, da ima le tiste šole za vzorne, kjer delujejo Slomškarji. Vobče se govori, da le ob grdih dneih nadzoruje napredne učitelje, ker si lepega dne neče pokvariti.

Veliko smo pričakovali, še več doživeli. Že vreme se je držalo zvesto njegovi devizi. V našem okraju je pretežna večina učiteljstva v naprednem taboru, zato je bilo ta dan tudi vreme vse drugo kot prijazno. Kdor je že kdaj občeval z nadzornikom Simonom, dobi nehote občutek, da ima ostre kremplje, ki jih pa skuša prikriti z usiljivo prijaznostjo. Tako je bilo tudi ta dan. Že takoj v začetku se je zadiral v nekega njemu skrajno neljubega tovariša. Kaj more za to, če se je Simon lansko leto pri nadzorovanju šole nesmrtno blamiral? V metodiki, dasiravno ni bil pri njegovem pouku, ga je slabeje kvalificiral, kot prejšnji nadzornik-strokovnjak, kar Simon ni in nikdar ne bo. Na pritožbo Lapajmeta je končno Simon priznal, da je kvalificiral metodo po šolskih nalogah. Moderni pedagogi, pridite se les učiti!! Znano je dalje, da se Simon ob nadzorovanju zglesi najprvo v farovžu, kjer ostane cele ure, potem šele v šoli. Cerkljanskemu farovžu je Lapajne skrajno neljub, to pa zato, ker se ne pusti izrabljati pri klerikalnih organizacijah. Radi bi ga uničili à la Cesnik, pa mu ne pridejo do živčega.

Pri letošnji konferenci se je kazala ugodna prilika, znesti se nad Lapajnetom. Vse kategorije šol so imele nalog, izdelati podrobni načrt za ponavljalno šolo. V prvem dopisu okr. šol. sveta so v to določeni poročevalci dobili nalog, naj izvolijo glavnega poročevalca, v drugem pa ni bilo več govora o glavnem poročevalcu, pač pa je bil za vsako kategorijo že imenoma določen. Nastalo je tedaj neko nesoglasje in nadzornikova dolžnost je bila popraviti, časa je imel dovolj, kar pa po njegovem poznejšem postopanju soditi najbrže namenoma ni hotel. Ko pride na dnevni red ta točka, začne se

prav po rovtarsko in neotesano zadirati v Lapajmeta, zakaj ni ta prevzel vloge glavnega poročevalca, ko ga vendar ni nihče izvolil. „Neresnica, lažnjiv govor, polomil na celi črti“ itd. je kar deževalo in Lapajnetu se niti zagovarjati ni pustil, ravnotako je druge tovariše, ki so se oglašali v obrambo njegove časti, zapored ukoraval. Najlepše še pride. Lapajne je dobil ukor, ker ni napravil načrta za trirazredno deklinško šolo. To stori ni bil niti upravičen, ker je v Cerkljah pač trirazredna deška, a le dvorazredna deklinška šola. Lep nadzornik, ki sam ne pozna ustroja šol v lastnem okraju, a podrejen učitelj dobi radi tega ukor. V utemeljevanju, kako je kljub temu prišel do načrta trirazredne deklinške šole je Simon enostavno lagal.

Pri takem predsednikovem postopanju, ki je obenem tudi c. kr. uradnik, katerega dolžnost je, postavno postopati, je bilo vse silno razburjeno, neizvzemši Slomškarjev, in le taktnosti učiteljstva se ima zakvaliti, da ni prišlo do kaj hujšega. V kaj lepi luči se je bliščalo pravilno postopanje učiteljstva nasproti svojemu breztaktnemu nadzorniku. Nič bolje ni postopal pri točki šolski red. Ko je bil njegov pregled že odklonjen, se obrne proti konferenci z opazko: „Hvala lepa“. Tedaj je iz usmiljenja vzdignilo nekaj članov roko, da ga reši nove blamaže.

Točko izbor šolskih knjig je kar enostavno črtal z dnevnega reda z utemeljevanjem, da se je izreklo za spremembo samo sedem šolskih vodstev, a od najboljših nihče. S tem je stigmatiziral šole, ki streme za napredek, za slabe šole. Iz tega sledi, da on ne mara — napredka v šolstvu, da je on nadzornik — uzor učitelja — takorekoč cokla moderne šole. Tudi k tej točki je šele po energičnem protestu dopustil debato.

Do zdaj smo bili mnenja, da je za potek konference poleg nadzornika merodajen tudi stalni odbor. Iz njegovega postopanja pa smo se prepričali, da je on vse, drugi nič. Izvedeli smo, da je bil sklican stalni odbor četrte ure pred konferenco k seji in da je nadzornik na vprašanje, če je kaj novega, odgovoril: „Nič, le formalnost izpolnimo.“ Ni se mu zdelo vredno informirati stalni odbor o nameranih korakih. Ne vemo, kaj namerava ukreniti stalni odbor v dosego svojih pravic, to pa rečemo, če misli nadzornik, da je stalni odbor voljen le zato, da bo prestavljal stole in mize, potem se lepo zahvaljujemo za tak stalni odbor, potem naj le on sam raje določi v to par svojih kimovcev.

Ves potek konference je bil tak, kakršen ne bi smel biti in tudi še nikdar ni bil in res škoda tistih 1300 K, kolikor je stala konferenca. Uspeha nikakršnega, pač pa nevolja, razburjenost in jeza. Z mirno vestjo lahko ponavljamo nadzornikove lastne besede; polomil na celi črti!

Učiteljstvo nima več zaupanja v nadzornikovo objektivnost, zato prosi višjo oblast, da pošlje k bodoči konferenci svojega zastopnika, ki bode malo krotil njegovo srboritost. Zaenkrat mu je učiteljstvo s svojo mirnostjo, stvarnostjo in taktnim nastopom dalo najlepšo lekcijo. Ako bo v bodoče nastopal tako žaljivo in rovtarsko, potem zna nekaj doživeti, kar mu bo za vedno šumelo po ušesih. Najmanj kar moremo zahtevati je, da se postopa z nami kot z odraslimi ljudmi v dostojni obliki. Nadzornik mora kot c. kr. uradnik biti takten, objektivni zaščitnik postave, ne pa kak rabelj — podivjanih farovžev.

jasno govori, da si je nakopal neozdravljivo bolezen v ljubezenski spojitvi s krasno plesalko iz Suk el Samaka. Morda bi bila rešitev še mogoča, da ni skrival strašne uničevalke svojega telesa, dokler ni bilo prepozno. Potem pa niso mogli pomagati več nobeni specialisti in v najlepši dobi svojega življenja je umrl najzalejši dunajskih oficirjev.

Ker sem odklonil tudi ponudbo obiskati kupljive frankinje, staval mi je Mentor po daljšem premišljevanju še en predlog: pogledati kadilce „hašiša“.

Romantično! Kolikokrat človek čita o strogih odredbah kitajske vlade proti uvozu opija, ki ji uničuje 2.000.000 državljanov in neverjetno se mi zdi, da bi bilo kajenje sadu te vrste maka tako škodljivo. In vendar je ta strast baje najhujša na svetu! Vsega se človek odvadi, vina, tobaka, igre celo žensk — kdor se pa navadi hašiša (opija) je izgubljen. Sicer hira vidno; kadilca je naposled kost in koža in za par let ga doleti neizogibna smrt, — kljub temu pa mora, mora svojemu poželenju zadostiti.

Kajti bajne so neki sanje, ki jih pričara opijeva omotica v človeško dušo. Orijentalcu, ki je poltne narave in hlepi najbolj po lepem spolu, se prikažejo sedma nebesa Mohamedova, v njih on sam obdan z najbujnejšimi houris s sedmimi prsi. Kitajcu se zopet izpolnjujejo druge želje: Kuli se vidi bogatega trgovca.

In ker človek želi biti srečen, revnemu pa to

POLITIČNI PREGLED.

Delegacije.

„Militärische Rundschau“ naznanja, da se bodo prihodnje delegacije vršile še to jesen. Vojna uprava bo predložila razne važne predloge, med njimi predlogo za poseben kredit za zvišanje častniških plač, kar bo zahtevalo 15 milijonov kron, in še večji kredit za preoboroženje artilerije z novimi jeklenimi haybicami.

Upravno sodišče za klerikalizem.

Avstrijsko pravosodje se globoko klanja pred klerikalizmom. To je privedlo upravno sodišče tako daleč, da sedaj priznava — v popolnem nasprotstvu s prejšnjimi odločbami — da se sme porabljeni občinski denar za stavbe cerkva. Pri tem pa seveda ni moglo prezreti zakona, ki pravi, da ni noben državljan dolžan plačevati davke za namene vere, h kateri se sam ne priznava. Ali upravno sodišče je našlo tudi tukaj izhod. Zavilo je stvar takole: Gradb cerkva ne sme podpirati občina z denarjem za to, da bi bilo v kraju več cerkva, ampak podpirati sme gradbe iz drugih vzrokov. Vsled te teorije je razsodilo upravno sodišče v neki zadevi tako, da je lahko ponosno na svoj izrek pred vsem svetom. Stvar je zelo zanimiva. Občinski zastop vasi Tereso na južnem Tirolskem je sklenil, da podari 60.000 kron za gradbo cerkve. Klerikalni kmetje so seveda dovolili to ogromno subvencijo. Proti sklepu se je pa pritožil neklerikalni občinar te vasi in upravno sodišče je dejalo: Za zgradbe cerkva in bogoslužja se ne smejo porabljati občinski davki, ker pravi zakon izrecno, da morajo nositi take izdatke katoliške župnijske občine. (Čeprav obstoji ta zakon že 40 let, še doslej nimamo v Avstriji verskih občin.) Ali klerikalni kmetje v Teresu so po tej razsodbi „pogrunтали“ kako se lahko napravi, da je volk sit in koza vendarle cela. Še enkrat so sklenili, da izda občina 60.000 kron za cerkev in so temu pristavili, da ni cerkev potrebna le za bogoslužje, temveč tudi za javno „zdravstvo“ in za telesno varnost in končno tudi za „olepšavo in čast občine“. Proti temu sklepu so se zopet pritožili na upravno sodišče, a sedaj je prišlo upravno sodišče do zaključka, da je sklep občinskega zastopa popolnoma pravilen. Upravno sodišče je razsodilo ta-kole: Zakon sicer res pravi, da ne sme izdati občina ničesar za cerkev in bogoslužje, ali drugi sklep občine pravi, da ni namenjenih onih 60.000 kron za bogoslužje, temveč za „olepšavo“ vasi; to je pa vse kaj drugega. „Olepšavo“ občine ne more nihče zabraniti občinskemu zastopu! To je pravosodje v Avstriji, kadar gre za olepšavo klerikalizma.

Francoski minister Poincaré pri ruskem carju.

Predsednik francoske republike Poincaré je posetil Rusijo. V Kronstadtu je francoskega predsednika v spremstvu ruskega mornariškega ministra sprejel car Nikolaj na jahti „Aleksandra“, nakar se je jahta odpeljala v Peterhof. Tam so Poincaréja sprejeli v pristanišču veliki knezi, carjev generalni adjutant, generali, petrograjski gubernator, poveljnik v Peterhofu, osobje francoskega veleposlaništva in drugi. Car je nato spremlil predsednika v štiriuprežnem vozu, spremljanem od dveh oddelkov konjenice v Veliko palačo. Kmalu po njegovem prihodu je Poincaréja sprejela tudi carica. Zvečer ob pol 8. se je vršil galadiner, pri katerem je

— vsaj po njegovem mišljenju — ni dano, si pričara umetno vsaj za nekaj časa občutek veselja.

To je psihologični vzrok pričetka strasti pušenja hašiša. Začetek je pravijo zelo hud, kakor bi se narava sama instinktivno branila svojega uničevalca. Toda odpor ne traja dolgo in začetno neugodno čustvo zmaga sladki san.

Tudi degenerirana Evropa si je pričela privoščati ta užitek, ker je drugih že presita. Žalibog se širi strast ravno pri narodu, ki je najbolj potreben prerorenja, pri Francozih. Nedavno temu se je veliko pisalo o strogih kaznih ministra mornarice proti pomorščakom, med katerimi je najbolj razširjena ta bolezen. Pomagalo itak ne bo nič, kdor je udan opiju, je izgubljen! Če ima pa podinec toliko močne volje, da se ga že kot uživalec odvadi, hira ravno radi tega, ker se ga je organizem tako privadil, da ne more shajati brez njega.

Korakala sva s ciceronom slednjič vendar ene misli in duha po zavutih ulicah arabskega mesta, ne da bi znal kam me vodi. Slednjič se ustavi pred neko hišo in na poseben način večkrat potrka. Vrata se odpro a že v veži naju ustavi nek mož, po videzu čuvaj nesrečnih prijateljev opojnega sadu. Šele ko se vodnik z nekaterimi arabskimi besedami — menda so bile geslo — legitimira, mogla sva dalje.

Kakor povsod na svetu, je tudi v Ponilju prodaja, poraba in kupovanje opija za druge nego zdravstvene svrhe strogo prepovedano. Dalje.

Izlet v Egipt.

Popotni in zgodovinsko-kulturni utisi.

Dalje.

V premišljevanju me je zmotil vrnivši se dragoman. Bil je dobre volje in hotel mi je vstreci ter mi v lokavih besedah raztolmačil vse orijentalne ljubezenske načine. Osebito me je opozoril, ako si hočem pogledati frankinje, stare in mlade, ki so vse ljubezni potrebne.

Aha, za tem grmom je zajec! Mnogokrat sem že slišal o tem in tu jih je kar četrto takih hiš, kakor mi je pravil vodnik. Posečajo jih po večini Angležinje v največjo nečast svojemu rodu, v zasmeh svojemu hinavstvu.

Da, etična si neposredna bližina „Svete dežele“. Sicer pa stoj prijatelj in ne sodi! Ali se ne bližajo tujcu v soseščini Rima, na velikem neapeljskem korzu vodniki s skrivnostnim šepetanjem: „Signore, favorisca una capra?“ Da, dočim se v mohamedanskem Egiptu producirajo Arabke in zamorke z osli, ponujajo v domovini sv. Alfonza Liguorskega moškimi koze in psice, da utešijo njihovo perverzno. Dalje res ni možno iti.

O naravnem združenju med obiskovalci in prostitutkami orijenta navadno ni govora. Ne samo zato, ker prostitutke same opozore, da si lahko izbereš način nenravnega ljubljenja — že iz zdravstvenih vzrokov se favorizira tkzv. orijentalna ljubezen. So pa tudi sifilis in druge spolne bolezni tu doma. O nekem zelo, zelo visokem gospodu se tu doli

bilo izgovorjenih več napolitnic. Car Nikolaj je napil Poincaréju kot glavi prijateljske zavezniške države in staremu značcu. Naglašal je medsebojne simpatije obeh narodov in skupne interese francoske in Rusije, ki združujejo obe državi že skoraj četrt stoletja. „Ne dvomim, da bosta naši deželi, zvesto se opirajoč na svoj mirovni ideal in na preizkušeno zvezo, tudi v bodoče uživali dobrote miru, zajamčenega po svojih močeh in da bodo v zvezi, ki družijo obe deželi, vedno ožje.“ Predsednik Poincaré je odgovoril carju zahvaljujoč se mu za pristrčni sprejem. Naglašal je delovanje obeh držav za ohranitev obeh narodov in vojsk ter se spomnil prijateljstva Angleške. Napil je carju, carici, caricimateri velikemu knezu prestolonasledniku, celi carjevi rodbini in Rusiji.

Mehika.

Dosedanji diktator Huerta je odstopil in na njegovo mesto je izvolil kongres Carbajala. Nova mehiška vlada je odredila nad vsemi prihajajočimi in odhajajočimi vestmi strogo cenzuro. General Valesco je bil imenovan za vojnega ministra. Novi predsednik Carabajal je odredil, da se vsi politični ujetniki takoj izpuste. Diplomatični zbor se je dvakrat sestel, da določi besedilo nagovora pri sprejemu pri novem predsedniku, ker je negotovo, če bodo Zedinjene države priznale Carabajala kot predsednika Mehike. Končno so sklenili, da bodo prišli k sprejemu, kakor običajno v uniformah. Vse je odvisno od tega, ali pride med Carabajalom in Carranzo do sporazuma. Če bo vztrajal Carranza na tem, da s silo vdre v mesto Mehiko Zedinjene države Carabajala ne bodo priznale, dokler se ne izvrše pravilne volitve. Ameriške čete Veracruz ne bodo zapustile, dokler ne bodo odstranjene vse težkoče. Carabajal je vladi Zedinjenih držav, kakor poročajo iz Washintona, sporočil, da namerava v prilog Carranzi odstopiti.

Narodno-gospodarstvo.

Tržne cene

na tedenski semenj v Kranju, dne 20. julija 1914	
Pšenica 100 kg	K 25.—
Rž " "	" 20.—
Ječmen " "	" 16.—
Oves " "	" 16.—
Koruza I. " "	" 18.50
Koruza II. " "	" 17.—
Ajda " "	" 24.—
Proso " "	" 20.—
Pšeno " "	" 28.—
Ješprenj " "	" 26.—
Krompir " "	" —
Mleko 1 l.	" —20
Surovo maslo 1 kg	" 3.20
Maslo 1 " "	" 2.90
Govedina I. 1 " "	" 1.68
Govedina II. 1 " "	" 1.60
Teletna I. 1 " "	" 1.92
Teletna II. 1 " "	" 1.80
Svinjina I. 1 " "	" 1.80
Svinjina II. 1 " "	" 1.70
Prekajena svinjina I. 1 kg	" 2.20
Prekajena svinjina II. 1 " "	" 2.—
Slanina I. 1 " "	" 1.80
Slanina II. 1 " "	" 1.60
Jajca 7 kom.	" —40

Na tedenski semenj v Kranju, dne 20. julija 1914 se je prignalo: 81 glav domače govede, 0 glav bosanske govede, 0 glav hrvaške govede, 7 telet, 327 prešičev, 2 ovca. — Od prignane živine je bilo za mesarja: 50 glav domače govede, 0 glav bosanske govede, 2 prešičev. — Cena od 1 kg žive teže 92 v za pitane vole, 86—88 v za srednje pitane vole, 78—80 v za nič pitane vole, 0 v za bosansko (hrvaško) goved, K 1.— za teleta, K 1.02 za prešiče pitane, K 1.60 za prešiče za rejo.

DOPISI.

Jeseniške novice.

Naša nova šola bo kmalu dodelana, čuje se pa, da bo prvotni proračun prekoračen za malenkostno svoto borih osemdeset tisoč kron. To je pač dovolj jasno izpričevalo klerikalne nezmožnosti. Pri novi šoli nam posebno to ne gre v glavo, kako pride gori napis A. M. Slomšek. Ali so mar klerikalni purgarji mnenja, da bo ta šola samo za otroke farovških podreptnikov? In zato, ker je vodja Jeseniške šole znani barkovodja, navdušen Slomškar, vendar še ne gre, da se šola, za katero bodo na vsak način več prispevali naprednjaki kot klerikalci, maže z takimi nepotrebnimi napisi. No, morda bodo pa če že ne več, prispevali vsaj toliko k novi šoli, kar so nevesči klerikalci po nepotrebnem zabili. Vprašali smo nekega klerikalca, kako pride Slomšek na našo šolo, pa se je odrezal, da je Slovencem zapustil ta mož ideje. In vendar je Slomšek pridigoval nekje na Štajerskem, da ni to nič hudega, če se slovenski jezik izgubi, da le vera ostane, ker v nebesih baje ne bomo govorili ne po nemško in ne po slovensko, temveč po angeljsko.

Mi smo pa drugega mnenja, namreč da bo treba pri prihodnjih občinskih volitvah govoriti z našimi klerikalci prav po kranjsko.

Krščanska usmiljenost naših klerikalcev je res brezmejna. Usmiljenost je pač najlepša krščanska čednost. Najjasnejše se kaže ta čednost pri jeseniškem občinskem svetniku, podžupanu po domače Jakobovem Jakcu, ki je seveda prišel v občinski odbor na verski podlagi. Pri njemu, oziroma v njegovi hiši je stanovala neka uboga vdova, s sedmimi otroci. Ker je bila en mesec bolna in niti ubogim otročičem ni mogla prislužiti košček kruha, je umevno da tudi stanovanja ni mogla plačati. Zato je prosila krščanskega možakarja, naj nekoliko počaka, da bo takoj plačala, ko si prisluži toliko. Človek bi mislil, da bo veliki kristijan ubogi vdovi tiste vinarje pustil ali pa vsaj malo počakal. A kaj še; šel je po stražnika in brez vsake tožbe, brez rubežni je prisilil ubogo vdovo, da je jokaje izpraznila svojo zadnjo omaro, katero je potem vzel usmiljeni samaritan. Taki so ti božjaki, res pravi pobeljeni grobovi brez srca in brez vesti. Ker pravijo, da se usoda za vse maščuje, zato za pobožnega in neusmiljenega jeseniškega podžupana nimamo drugega kot:

Jakec, Jakec, misli to,
kaj s teboj še nekaj bo!

Drobne novice. Predavanje se vrši v nedeljo, dne 26. t. m. ob 8. uri zvečer v telovadnici „Jeseniškega Sokola“. Predava br. Rem. Nihče naj ne zamudi tega važnega predavanja. Vsem prijateljem izobrazbe: Na svidenje! — Ženska podružnica sv. Cirila in Metoda priredi v nedeljo, dne 2. avgusta t. l. veliko narodno veselico na Hrušici pri Dečmanu. — Pevsko društvo „Sava“ ima veselico jutri v nedeljo, 26. julija na Savi pri Klinarju. — Volitve v bratovsko skladnico Kr. Industr. družbe so se vršile pretekli teden. Klerikalci so na vsej črti sijajno pogoreli, čeprav jih je prišel navduševati sam državni poslanec Gostinčar. Je dobro znamenje, da se že delavstvo otresa klerikalnega jerobstva.

Znani kolesar jeseniški jo je v naglem diru zavozil v ljubljanski Dan. Prav skrbno se je seveda ogibal našega Sokola in političnega društva. Kaj pa da; človek ki tlači v časih, kjer se povsod otresajo pogubnega klerikalizma, Sokole in klerikalne Orle v eno vrečo, se ne more ogrevati za napredno politično društvo in sploh ne za resno narodno delo. „Sokol“ ima pa zanj menda precej neprijetne spomine, zato pa se po svojih svetovnih izkušnjah zateka k intrigantom in čudnim figuram. Ja, kako pa pravi pregovor? Kakršen si sam, tako sodiš tudi druge. Na razne laži in zavijanjanja se pa ne splača, da bi se odgovarjalo, ker je mnogo važnejšega dela. Jeseničan.

Avstrijski ultimatum Srbiji.

Avstro-ogrski poslanik v Belgradu je oddal v četrtek ob 6. uri zvečer zastopniku srbskega ministrskega predsednika Pasića, ministru Pačuju naslednjo

noto:

Dne 31. marca leta 1909. je srbska vlada potom svojega poslanika na Dunaju podala izjavo, v kateri pravi sledeče:

Srbija priznava, da dejstva, ki so bila ustvarjena v Bosni, ne tangirajo srbskih pravic in se bo zato prilagodila sklepu velesil glede člena 25. berlinske pogodbe. Nasvetom velesil sledeč; bo opustila svoje dosedanje zadržanje protesta in odpora, ki ga je zavzemala napram aneksiji od lanskega leta meseca oktobra in se zavezuje, da bo smer svojih sedanje politike napram avstro-ogrski monarhiji izpremenila ter v bodoče z monarhijo živela v prijateljsko-sosednjih odnosih.

Zgodovina zadnjih let in zlasti bolestni dogodki dne 28. junija t. l., so pokazali, da obstoja v Srbiji subverzivno gibanje, katerega cilj je, odcepiti od avstro-ogrške monarhije gotove dele njenega toritorija. To gibanje, ki je nastalo pod očmi srbske vlade, se je pozneje onkraj srbske kraljevine udejstvovalo z akti terorizma in z vrsto atentatov in umorov.

Daleč oddaljena, da izpolni svoje, v izjavi z dne 31. marca 1909 vsebovane formalne obveze, srbska vlada ni storila ničesar, da zatre to gibanje. Ona je trpela zločinsko postopanje raznih, proti monarhiji naperjenih društev in organizacij, trpela je nebrzdano pisanje srbskih listov in poveličevanje povzročiteljev atentata, trpela je, da so se častniki in uradniki udeleževali tega subverzivnega gibanja. Srbska vlada je trpela nezdravo propagando v javnem poduku in končno je trpela tudi vse manifestacije, ki so pozivljale srbsko prebivalstvo k sovražstvu proti monarhiji in k zaničevanju notranjih uredb Avstro-Ogrske.

Ta trpljivost, katero je zakrivila srbska vlada, je trajala tudi še v onem trenutku, ko so dogodki dne 28. junija t. l. celemu svetu pokazali strahovite posledice te trpljivosti.

Iz pripovedovanja in priznanja zločinskih povzročiteljev atentata z dne 28. junija t. l. izhaja, da je bil načrt za umor zasnovan v Belgradu, da so morilci dobili orožje in bombe od srbskih častnikov in uradnikov, ki so bili člani „Narodne Obrane“ in da so končno vodilni srbski obmejni organi zločince in njih orožje pospremili preko srbskih mej v Bosno. Navedeni rezultat preiskave ne dovoljuje c. kr. vladi, da bi še dalje kazala potrpežljivost, katero je skozi leta kazala napram vsemu onemu gibanju, ki je imelo osredje v Belgradu ter se od tam preneslo na teritorij monarhije.

Ti rezultati nalagajo c. kr. vladi strogo dolžnost, da napravi temu gibanju konec, ker pomeni to gibanje trajno ogrožanje miru monarhije.

Da doseže ta svoj cilj, je c. kr. vlada primorana, zahtevati od srbske vlade oficijoznega zagotovila, da obsoja propagando napram Avstro-Ogrski, to se pravi, da obsoja vsa ona stremljenja, katerih končni cilj je, odcepiti od monarhije posamezne dele njenega teritorija, in se zaveže, to zločinsko in teroristično propagando z vsemi sredstvi zatreti.

Da da srbska vlada tem svojim obveznostim slovesen značaj, bo srbska vlada na prvi strani svojega oficijoznega organa z dne 26. t. l. priobčila sledečo

Izjavo:

Kraljevsko srbska vlada, obsoja propagando, naperjeno proti avstro-ogrski monarhiji, to se pravi, vsa ona stremljenja, katerih končni cilj je, odcepiti posamezne dele od avstro-ogrške monarhije, ki ji pripadajo, in odkrito obžaluje strahovite posledice teh zločinskih dejanj.

Kraljevsko srbska vlada obžaluje, da so se srbski častniki in uradniki udeležili te propagande ter tako ogrožali prijateljsko-sosedne odnose, katere varovati se je kraljevsko srbska vlada s svojo izjavo z dne 31. marca 1909 na slovesen način obvezala.

Kraljevsko srbska vlada, ki obsoja in odbija od sebe vsako misel in vsak poskus vmešavanja v usodo prebivalstva kateregakoli dela Avstro-Ogrske, smatra za svojo dolžnost, izrecno opozoriti častnike in uradnike ter celokupno prebivalstvo, da bo v bodoče v najskrajnejšo strogostjo postopala proti vsem osebam, ki bi zagrešile taka dejanja, katera preprečiti in zatreti bo srbska vlada storila vse.

To izjavo bo srbska vlada tudi potom posebnega dnevnega povelja Njegovega Veličanstva kralja dala armadi na znanje ter objavila tudi v častniškem armadnem organu.

Kraljevsko srbska vlada se nadalje obvezuje:

1. Zatreti vsako publikacijo, ki pozivlja in hujska k sovražnostim in zaničevanju napram monarhiji in katere splošna tendenca je naperjena proti teritorialni integriteti Avstro-Ogrske.

2. Takoj razpustiti društvo „Narodna Obrana“, konfiscirati vsa propagandistična sredstva tega društva in na isti način postopati tudi proti vsem drugim društvom in organizacijam v Srbiji, ki se pečajo s protiaustrijsko propagando. Kraljevsko srbska vlada bo odredila vse potrebno, da se ta društva ne konstituirajo pod kakim drugim imenom ali v kaki drugi obliki.

3. Srbska vlada bo brez odlaganja iz javnega poduka v Srbiji odpravila vse, kar se tiče učiteljskega osebja in učnih sredstev, kar služi, ali kar bi moglo služiti v to, da se razširi protiaustrijska propaganda.

4. Odstraniti iz vojaške službe in uprave sploh vse častnike in uradnike, ki so vsled propagande proti Avstro-Ogrski krivi in katerih imena, obenem s sporočilom proti njim nahajajočega se materijala sporočiti kraljevski vladi, si c. in kr. vlada pridrži.

5. Dovoliti, da sodelujejo v Srbiji organi c. in kr. vlade pri zatiranju subverzivnega gibanja, ki je naperjena proti teritorialni integriteti monarhije.

6. Uvesti sodno preiskavo proti onim udeležnikom komplota dne 28. junija, ki se nahajajo na srbskem teritoriju.

Od c. in kr. vlade k temu delegirani organi se bodo udeležili tozadevnih poizvedb.

7. Izvršiti z vso pospešitvijo aretacijo majorja Voje Tankošića in nekega Milana Ciganovića, srbskega državnega uradnika, ki sta po rezultatih preiskave kompromitirana.

8. Preprečiti z uspešnimi odredbami, da bi se srbske oblasti udeleževale vtihotapljanja orožja in eksplozivnih predmetov čez mejo. Odpustiti iz službe in strogo kaznovati one organe obmejne službe v Sabacu in Lovnici, ki so pomagali povzročiteljem zločina v Sarajevu pri prestopu meje.

9. Dati pojasnila c. in kr. vladi o neupravičenih izjavah visokih srbskih funkcionarjev v Srbiji in v inozemstvu, ki niso navzlic svojemu oficijalnemu stališču pomišljali, izreči se po atentatu dne 28. ju-

nija v interviveih na sovražen način proti Avstvo-Ogrski.

10. Brez odlašanja obvestiti c. in kr. vlado o izvršitvi odredb, označenih v prejšnjih točkah.

C. in kr. vlada pričakuje odgovor kraljevske vlade najpozneje do sobote 25. t. m. ob 6. uri popoldne.

Spis o rezultatih v Sarajevu, v kolikor se nanašajo na funkcijonarje, imenovane v točkah 7. in 8., je priložen tej noti.

Priloge.

Pri sodiščih v Sarajevu proti Gabrilu Prinčipu in tovarišem zajadi dne 28. junija t. l. storjenega zavrtnega umora, oziroma zaradi sokrivde tekoča kazenska preiskava je doslej dognala:

1. Načrt, umoriti nadvojvodo Frana Ferdinanda ob njegovem bivanju v Sarajevu, je bil narejen v Belgradu od Gabrila Prinčipa, Nedeljka Čabrinovića in Trifka Grabeča s pomočjo majorja Voja Tankovića.

2. Šest bomb in štiri browningpištole z municijo vred, ki so jih zločinci rabili kot orodje, sta preskrbela neki Milan Ciganović in major Voja Tankošić ter jih dala v Belgradu Prinčipu, Čabrinoviću in Grabeču.

3. Bombe so ročne granate, ki izvirajo iz orožnega skladišča srbske armade v Kragujevcu.

4. Da se zajamči, da se atentat posreči, je Ciganović podučil Prinčipa, Čabrinovića in Grabeča, kako je ravnati z granatami ter je v nekem gozdu zraven streljišča v Topčideru podučeval Prinčipa in Grabeča v streljanju z browningom.

5. Da se omogoči Prinčipu, Čabrinoviću in Grabeču prehod čez bosansko-hercegovinsko mejo in vtihotapljenje orožja, je Ciganović organiziral popolnoma tajen sistem transporta. Prihod zločincev in orožja v Bosno in Hercegovino, so obmejni stotniki v Šabacu (Rade Popović) in v Lovnici, s pomočjo več drugih oseb izvršili.

* * *

Glasilu zunanjega ministrstva, „Fremdenblatt“ doda sledeči komentar:

Dogodki so nanesti, da je prišlo naše razmerje napram kraljevini Srbiji do resne točke. Ni ga ljudskega sloja, ki bi ne želel, da bi živeli z vsemi našimi sosedi, tudi s Srbijo v prijaznem sporazumu in tradiciji in bistvu naše politike bi odgovarjalo, da negujemo zveze do te dežele, ki je bila od starodavnih časov z nami zvezana z marsikaterimi interesi.

Vsled razvoja v Srbiji pa nam je to bilo napravljeno nemogoče. Srbija je stopila v smer, ki je povzročila že opetovano konflikte. Nam sovražne tendence so tam popolnoma dobile premoč in so na sili in brezobzirnosti vedno naraščale. Atentat v Sarajevu, ki je napolnil Avstro-Ogrsko z žalostjo in gnjusom, je posledica v Srbiji mogočne smeri, sad mnogoletne agitacije, ter je pokazal vsemu svetu, kake nevarnosti nam groze, nam pa je pokazal nujno potrebo, da si za vsako ceno napravimo mir in varnost.

Avstro-ogrski poslanik je včeraj sporočil srbski vladi zahteve, ki jih moramo staviti do nje. So to delo dolgega in skrbnega premišljevanja ter ne gredo preko neobhodno potrebnega. Tako, kakršne so, moramo vztrajati pri njih: ker gre za to, razdejati rove, ki jih kopljejo iz Srbije do srca naših jugoslovanskih pokrajin. Pred vratmi naše hiše so nastale pod vplivom velikosrbke misli razmere, katerih ne smemo naprej trpeti. Srbija se je gibala z mrežo družb pod pretvezo, da zasledujejo kulturne cilje, ki pa povsod propovedujejo proti nam sovraštvu. Avstro-Ogrsko slikajo kot mučiteljico Slovanov, vojno za odrešenje baje zatiranih proslavljajo kot sveto dolžnost, mladino rote, da naj si zapomni, da je Avstro-Ogrska sovražnik srbskega naroda in emisarje pošiljajo v Bosno, Hercegovino in na Hrvatsko, da naj zapeljejo prebivalstvo k odpadu in da jim slikajo skorajšnjo združitev s Srbijo.

Srbska vlada kljub svojemu izrecnemu zatrdilu ni storila ničesar, da zadrži to gibanje. Njena trpljivost je veljala kot molčeče pritrjevanje. Kar se je zgodilo, se je zgodilo samo navidez in slej ko prej so osebe, ki zavzemajo višja vojaška mesta, ali stoje kot profesorji ali učitelji v državni službi, udeleženi pri vodstvu teh družb. Če mislijo eni na zveze in vojne, da dosežejo svoj cilj, razširjajo drugi prepričanje, da mora iti pred diplomatično in vojaško akcijo teroristična in revolucijonarna in sarajevski dogodek je dokazal, da se te vrste vojna proti nam vodi s strahovito silo. Pokazalo se je, da je bil umor nadvojvode Frana Ferdinanda in njegove soproge izvršen z odločilno podporo pripadnikov kraljestva, ki je možnost izvršitve tega dejanja zajamčila.

Opraviti imamo z nespravljivo hudim sovražnim gibanjem, ki se kaže sicer v najrazličnejših oblikah, ki pa v svojem celotnem učinkovanju naše obmejno prebivalstvo vzdržuje v razburjenju, ki maje na zaupanju narodov naše monarhije, da se bo dal vzdržati mir, ki tvori jedro vseh nam nasprotnih stremljenj in ki moči naša tla z najdragocenejšo krvjo. Posledice tega gibanja so se večkrat prav globoko pokazale tudi v našem gospodarskem življenju in na tisoče eksistenc je bilo uničenih vsled alarmantnih kriz, ki so jih povzročili neprestano

se ponavljajoči napadi velikosrbstva. Če bi vse to sprejeli ne da bi prešli k temeljiti obrambi, tedaj bi isti agitatorji, ki nas zaradi retoričnega učinka neprenehoma dolže zlorabe moči, razlagali to kot znak, da smo slabi, brez lastne volje in strahopetni, bi naznanjali, da se ne upamo braniti, in bi s tem pridobili nove pristaše, ter se čutili vzpodbujene k podvojenim napadom.

S tem pokažemo svojo voljo, dovedemo srbski narod do spoznanja. Videl bo, da so ga varali, da se velikosrbsko gibanje lomi ob bronastem zidu, da je monarhija odločena ga brezpogojno zavrtni.

Čut, da imamo opraviti z neznosnim položajem, kateremu se mora napraviti konec, je v našem prebivalstvu tako močan, da se vedno pogosteje oglašajo pritožbe zaradi odlašanja neizogibno potrebnega nastopa, zaradi omahovanja in neodločnosti. Nestrpnost in kritika sta razumljiva; toda ne v jezi naj dela Avstro-Ogrska, ne brez natančne presoje vseh okoliščin in ne da bi bila popolnoma na jasnem o tem, kaj mora zahtevati.

Kar se zdaj od Srbije zahteva, je pomoč v preiskavi zaradi dvojnega umora v Sarajevu, ustvaritev določb, ki naj nas branijo ponoviti enakih zločinov, razpustitev družb, ki so si postavile kot cilj boj proti naši monarhiji, in, ker sta se beseda in podpis, ki nam ju je dala srbska vlada pred petimi leti, pokazala kot nezadostno obvezna, krepkejša jamstva za korektno sosedsko obnašanje in odkrito odpoved vsem destruktivnim tendencam, ki so naperjene proti monarhiji.

Nobena vlada na svetu bi ne mogla drugače postopati, kakor avstro-ogrsko; kajti nobena država ne more izročiti svojega ugleda, življenja najvišje postavljenih oseb, svojega miru in svojega gospodarskega napredka fanatizmu gibanja, ki meri končno na to, odtrgati ji province, in ki z vsemi sredstvi dela, da doseže cilj.

Da izpolni naše zahteve, se je Srbiji postavil kratek rok. Mi nočemo brezpotrebno podaljševati krize, ki pada na naše gospodarsko življenje in ki vznemirja vso Evropo. Mi hočemo neznosno razmerje kakor hitro mogoče urediti in mi hočemo javno mnenje Srbije prepričati o naši odločnosti, da pridemo vendar enkrat do pojasnila. Mi upamo, da se bo Srbija v določenem roku vklonila zahtevi, smo jo stavili.

O naši odločni volji, naše stališče na vsak način vzdržati, ne sme ravnotako malo dvomiti, kakor o naši odkriti želji, da se v bodoče ustvari boljše razmerje med njo in Avstro-Ogrsko.

* * *

Oficijozno se zatrjuje, da računa avstrijska vlada na to, da se bo Srbija udala. Če se Srbija ne uda, nastopi Avstrija z vso energijo. Stavljenege roka ne bo podaljšala. Pogajanja se ne bodo vršila. Vmeševanje kake tretje velesile bo Avstrija zavrnila. Zahteve se ne bodo omilile. Situacija je taka, da velja za Avstrijo danes aut—aut. Avstrija nima osvojevalnih načrtov, če pa bo tokrat mobilizirala, bo stvar kruto resna.

Če odgovori Srbija nezadovoljivo, potem avstro-ogrška diplomacija nima ničesar več govoriti.

*

Z ozirom na vesti, da je mirna poravnava med Avstro-Ogrsko in Srbijo skoro izključena, je nastopila včeraj opoldne na borzi večja derouta. Posamezni industrijski papirji so znatno padli. Škodove delnice so padle za 15 kron, Alpske za 15 kron, Praška železarna za 75 kron, Zemljiški kredit za 8 kron, Avstrijski kredit za 8 do 10 K., Ogrski kredit za 9 Kron. Proti koncu borze je vladalo mrtvo razpoloženje.

*

Dunajski listi beležijo z zadoščanjem energični korak avstrijske diplomacije. Kritično presoja noto le „Arbeiter Zeitung“, ki smatra avstrijske zahteve za Srbijo kot nesprejemljive, ker posegajo v najvažnejše suverenske pravice srbske kraljevine. „Arbeiter-Zeitung“ zaključuje svoja izvajanja, da so dogodki bližnje bodočnosti zakriti v megli in da vidimo pred seboj le strašni dokument, ki nas postavlja neposredno pred vojno, za katero nalaga avstrijsko delavstvo vso odgovornost državnim činiteljem.

* * *

Avstrijska nota, ki jo je v četrtek izročil avstrijski poslanik srbski vladi, je vzbudila v srbskih vladnih krogih silno konsternacijo. Zvečer se je sestal ministrski svet pod predsedstvom prestolonaslednika-regenta. Nikdo ne ve, kaj se bo zgodilo. Razširja se mnenje, da se Srbija ne bo udala.

*

Kakor poročajo iz Belgrada Srbija mizlično mobilizira. Vrše se veliki transporti čet. Ves dopoldan so se vršila ministrska posvetovanja. Pašić je opetovano konferiral s prestolonaslednikom. Vrše se neprestano vojaške konference pod predsedstvom šefa generalnega štaba vojvode Putnika.

*

Ministrski predsednik Pašić je bil odpotoval v notranjost dežele. Predsnočnjem je izšel kraljev ukaz, ki poverja Pačuju interimistično vodstvo poslov predsedstva in zunanjega urada.

*

Ministrski predsednik Pašić se je v petek ob 5. jutraj nenadoma vrnil v Belgrad.

*

Francoski mornariški minister je pozval vse na dopust se nahajajoče častnike in moštvo pod orožje.

*

Francoski listi ostro napadajo avstro-ogrsko monarhijo, češ, da se je dala nahujskati od Nemčije, kateri gre edino za udarec proti Slovanom.

*

Iz Bukarešte poročajo, da je uvedena na Rumunskem stroga cenzura. Listi so dobili poziv, da ne smejo priobčevati nikakršnih vojaških vesti.

*

Londonska „Daily Graphic“ ne verjame, da bi Rusija mirno gledala, če bi se Avstro-Ogrska hotela znesti nad Srbijo. „Morningpost“ pravi, da je umesten skepticizem napram obdolžitvam, ki se dvigajo v Avstriji proti Srbiji.

DNEVNE VESTI.

Razkrinkano hinavstvo in laž. Ni dolgo tega, kar se je otvorila belokranjska železnica in kakor povsod, so tudi to priliko porabili naši deželni kristijani, da si laste vse usluge za to proggo. „Slovenec“ je v daljšem članku natanko pripovedoval, kako je vsa zadeva spala, dokler je ni vzel v roke glavar kranjske dežele, komtur dr. Šušteršič. Da je vse to navadna banalna laž, o tem je bila javnost docela prepričana. V podkrepilo tega popolnoma upravičenega mnenja je pa „Slov. Narod“ od sobote prinesel zgodovino udeležitve belokranjske železnice izpod peresa prejšnjega dež. glavarja Fr. pl. Šukljeta, ki je skeleča klofuta klerikalnim bahačem in lažnikom. Nepobitno dokazuje pl. Šuklje, kdo so bile one osebe, ki so spravile vso zadevo v tir in popolnoma jasno je, da je bil naš komtur le peto kolo pri vozu. Nerač je storil pl. Šuklje ta korak in sam pravi ob koncu svoje razprave: „Čakal sem in čakal, da se oglasi tedanji moj tovariš, sedaj naslednik moj v deželnem glavarstvu vojvodine Kranjske. Od njega sem pričakoval, da bode sam popravil „Slovenčeve“ zmote in preprečil ljudsko prevaro. Pred očmi mi je bil sijajni ugled visokega dostojanstva deželnega glavarja, pomislil sem, da v dolgi vrsti njegovih prednikov nikoli ni bilo dobiti ne političnih glumačev, niti varalic naroda. Čakal sem, a do današnjega dne nisem dočakal prepotrebne glavarjeve izjave!“ Kakor se nam zdi, jo bivši dež. glavar tudi še dolgo ne bo dočakal, kajti poštenosti iskati pri naših klerikalcih, bi bilo pač Sisifovo delo.

Pozor na konfidente! Po svetu hodijo zadnji čas ljudje, — tehnični izraz zanje je konfidentje — ki pazijo na vsako nepremišljeno besedo, da jo prenese dalje. Ker živimo v resnih časih in smo poleg tega še Slovani, treba biti previden, da jim človek ne nasede!

† **Franjo Škerjanec.** V nedeljo je umrl Franjo Škerjanec, vpokojeni župnik v Ljubljani. V svoji oporoki je blagoslovil kot zaveden slovenski duhovnik „Družbo sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani s tem, da jo je postavil za univerzalno dedinjo vse svoje imovine. Spomnil se je tudi „Sokola“, kot važnega faktorja narodnega probujenja s tem, da je volil društvu „Sokol II.“ v Ljubljani vsoto 100 K. Pokojni župnik Škerjanec je bil prvi slovenski duhovnik, ki je imenoval „Družbo sv. Cirila in Metoda“ za svojo univerzalno dedinjo, postal je tedaj vreden vrstnik Pollaku, Kotniku, Babiču in Vilharjevi. Zapustil je družbi tudi svojo hišo, tako da je „Družba sv. Cirila in Metoda“ zdaj dvakratna hišna posestnica v Ljubljani. Premoženje utegne biti vredno okroglo 20.000 K. Pokojni Franjo Škerjanec se je porodil dne 26. februarja 1843. leta v Ljubljani, kjer je študiral normalno in gimnazijo. Usoda ga je zanesla med istrske brate Slovence, med katerimi je dolgo let služil kot svečenik, slednjič kot župnik v Pačvi. — Pokojnik je bil vseskoz blaga duša, dober dušni pastir, ki pa ni nikdar zlorabil svojega poklica za namene, ki naj bodo tuji vzvišenemu duhovskemu poklicu. Ko je pa čutil starost, se je dal vpokojiti, želeč, da bi zadnja leta svojega življenja preživel v domovini. Slabo pa je zadel v svoji beli Ljubljani. Moža, kateremu ni nikdar mogel njegov višji cerkveni predstojnik ničesar očitati, kar bi nasprotovalo cerkvenim interesom ali cerkveni morali, je suspendiral škof Jeglič a divinis ter mu prepovedal maševati. Pokojni župnik Škerjanec se ni strinjal s politikujočim škofom Jegličem in to je bila menda njegova največja krivda. Mož kaj takega ni bil navajen v vsem svojem duhovniškem službovanju. Značilno je, da se je v časih, ko klerikalci najbolj besne zoper „Družbo sv. Cirila in Metoda“, spomnil družbe tako veliko-dušen slovenski duhovnik, uvažujoč njeno obrambno delo. Slava njegovemu spominu.

Po sklepu lista: Prejeli smo iz zanesljivega vira vesti

Brezmejna lumparija.

Kako daleč sega lopovščina takozvane „Slovenske Ljudske Stranke“ posnamejo naj pošteni Slovenci iz spodaj dobesedno ponatisnjene okrožnice, ki jo pošilja stranka

strogo zaupno svojim zaupnikom. Priobčujemo brez vsakega nadaljnega komentarja faksimile tega dokumenta podivjanosti in falotstva ljudi, ki se tudi imenujejo Slovence:

Strogo zaupno!

G g. zaupnikom S. L. S.

Grozodejstvo v Sarajevem, živinsko-surovi umor plemenitega in mogočnega zaščitnika Slovencev in Hrvatov ter njegove preblage soproge, je razkrilo rak-rano na narodnem telesu Jugoslovanov:

Hudodelsko velesrbsko zaroto.

Nobenega dvoma ni, da deluje ta zarota tudi na Slovenskem in skuša na prikupljiv način zvesti slovenski narod odtujiti svoji veri in Avstriji.

V istem smislu delujejo razni listi, ki se sicer včasih potuhnejo, njihova glavna smer je pa desledno obrnena na razkristjanjenje ljudstva in otrovanje s strupom velesrbskega protiaustrijskega nacionalizma.

Gre se za novo zaroto zoper obstoj

katoliškega slovenskega naroda.

V tej resni uri je v prvi vrsti dolžnost Slovenske Ljudske Stranke, da obvaruje naše ljudstvo preteče mu nevarnosti.

Obračamo se do vseh naših zaupnikov z nujno prošnjo, da posvečajo v tej zadevi največjo pozornost in o vsem, kar izvedo, nemudoma poročajo Tajništvu S. L. S. v Ljubljani.

Zlasti se prosi poročila o sledečih točkah:

1. Ali se opaža v Vašem kraju kak pojav v smislu velesrbstva odnosno protiaustrijskega? Od katere strani?
2. Ali se razširja v Vašem kraju slabo časopisje? Kdo je razširja?
3. Kdo je v Vašem kraju naročnik kakega slabega lista, kakor so: „Slov. Narod“, „Dan“, „Slov. Dom“, „Naš Glas“, „Učiteljski tovariš“, „Sava“, „Zarja“.
4. V katerih gostilnah ali drugih javnih prostorih je kak tak list razporežen in kateri? Prosimo za najnujnejši odgovor na ta velevažna vprašanja, da bo vedelo strankino vodstvo ob pravem času ukreniti vsa potrebna odpornostna sredstva.

DOMOVINA JE V NEVARNOSTI, TEDAJ

VSI MOŽJE NA KROVI!

VSE ZA VERO, DOM, CESARJA!

V Ljubljani, meseca julija 1914.

Šolstvo v pogubnih rokah. V začetku tega meseca se je vršila v Kranju običajna okrajna učiteljska konferenca za kranjski šolski okraj. Ta teden pa je nekdo obširno popisal v „Slovenskem Narodu“, kako pristransko in izzivajoče je vodil novi nadzornik Karel Simon to konferenco. C. kr. uradnik je med uradnim poslovanjem rovtarsko napadel razne osebe, jemal besedo onim, ki so hoteli, da se pojasnijo nejasne zadeve, klical k redu tistega, kdor je stvarno debatiral o razpravnem predmetu, črtal z dnevnega reda najvažnejše točke itd. Ta c. kr. okrajni šolski nadzornik je šmentano samopašen vladar! Velika škoda za šolstvo, da ga že prej niso kje iztaknili in ga postavili na to mesto. Pa pustimo to, kajti stvar je preresna, da bi jo ocenjevali na smešen način. Očividno je, da lahko globoko zavozí en sam nesposobnež vse, kar so drugi, strokovno mnogo višje stoječi njegovi predniki izvršili dobrega v tem okraju. Za uspešno delo pa je treba seveda resnosti, pravega razumevanja in taktnege postopanja, pa dovršen del pravičnosti. Vsega tega pa pri kranjskem šolskem nadzorniku zaman iščeš. Nam se zdi, da je učiteljstvo svojega nadzornika samo tako vzgojilo. O klerikalnem nadzorniku K. Simonu se slišijo čudne stvari že ves čas, odkar upravlja nadzorniški posel. Nikomur pa ne pride na misel, da bi prijel za pero in sproti opisal one krivice, ki jih je ta novodobni šolnik zakrivil nad šolstvom in učiteljstvom. Časopisje je tista moč, ki včasih na mah ozdravi največje domišljavosti.

C. kr. okrajni šolski nadzornik K. Simon se ne sme domišljati, da je nastavljen in plačan od klerikalne stranke, ampak plačan in nastavljen je od c. kr. vlade. Pravičen mora biti vedno in povsod, to je najmanj, kar moremo od njega zahtevati. Člani naprednih strank so v kranjski deželi največji daykoplachevalci. C. kr. uradnik, kateremu je poverjena tako važna naloga, kakor je ljudsko-šolstvo, mora upoštevati tudi to. Šolstva nam nihče ne bo po svoji nadutosti mrcvaril. Sicer pa ima učiteljstvo v postavi zajamčene volilne pravice in dolžnosti. Kje so pa ob takih prilikah od učiteljstva izvoljeni zastopniki, kje tiče člani stalnega odbora, ki morajo paziti, da se vrše stanovske konference redno in dostojno? Ali spe, ali so mar v takih vprašanjih celo leto na počitnicah? Če se učiteljstvo ne zgane, pa bomo odslej sami izvrševali svojo časnikarsko dolžnost. Dosedanje pristransko delovanje nadzornika K. Simona na šolskem polju nam nudi v to obilo gradiva. Nam je za pošteno učiteljstvo, za procvit šolstva in za našo mladino, ki se mora okužiti v tako krivičnem ozračju. Je že skrajni čas, da se napravi tudi v našem okraju temeljiti red.

Izzrebaní porotniki iz Gorenjskega za III. porotniško dobo, pričeni z dne 24. avgusta t. l., pri tukajšnjem deželnem sodišču: Franjo Ahačič, posestnik in župan in Niko Ahahič, posestnik in trgovec, oba v Trziču; Ignacij Ažman, posestnik, trgovec in mizar v Radovljici; Franjo Demšar, posestnik in trgovec v Zalem logu pri Škofji Loki;

Franjo Deu, posestnik v Trziču; Anton Dovžan, posestnik na Dovjem; Franjo Košmelj, posestnik in mesar v Železnikih; Josip Resman, posestnik in pek v Zgošah; Anton Skok, posestnik in trgovec v Domžalah; Ivan Skubic, posestnik in trgovec v Spodnji Šiški.

Nesreča. K večnemu počitku spremili so v pondeljek vpokojenega orožnika g. I. Varla, kateri zapušča vdovo in kopico nepreskrbljenih otrok. Koncem pretečenega tedna obiskal je Varl znano gostilno „Pri železnem mostu“ ob reki Kokra ter se vračal precej pozno v noč po stezi domov na Klanec, kjer je stanoval. Na tem potu — po stezi — zavije jo mož — najbrže zmotljen po električni svetilki na desnem bregu reke — proti tej luči — meneč to je vas Klanec... En korak naprej in že je zdrčal mož po strmi visoki pečini nizdo na dno nevarne kokrske rečne struge, kjer so moža po skrbnem iskanju čez dva dni našli mrtvega. Kdo ima na vesti ponesrečenega moža, otročice, sirote in vdovo? Ali že ni skrajni čas, da se to grozno in skrajno nevarno obrežje reke Kokre že vendar enkrat ogradi — posebno v bližini mesta in tam, kjer ob tem obrežju leže obljudeni in prometni kraji. Županstvo, orožništvo, okr. glavarstvo, ganite se in ne čakajte še nadaljnih — žrtev!

Na fantovščini g. Franca Crobatha ml. v restavraciji Z. Krajnc naobrabo se je za družbo sv. Cirila in Metoda znesek K 22—, ter se je oddal tamkajšnjemu nabiralniku.

Sportni klub „Kranj“. Kakor se čuje pripravlja športni klub v Kranju football-tekmo z enim izmed ljubljanskih moštev. V nedeljo vrši se že v to svrhu velik trening. Prijatelje športa se prosi, da podpirajo športni klub.

Zanimiv pojav za naravoslovce. Pod starim drevoredom se spreletava pet galebcev in poseda na prod pod Struževem. Galeb (Larida) je morski ptič, z dolgimi, koničasto pristrženimi peruti in z ravnimi, redko izstrženim repom. Kljun je spredaj nalahko zaokrožen in štiriprstne noge imajo plavalno mrenico. Razločuje se jih več vrst. Omenjeni so najbrže takozvani „smejoči se galebi“ (larida ridibundus), ki se nahajajo na vseh primorjih Evrope.

Na glasbeni šoli v Kranju, ki je podružnica Glasbene Matice v Ljubljani so v šolskem letu 1913/14 poučevali tile gospodje: Fran Novak, absolviran in državno izprašan konservatorist (klavir. gosli, solopetje); Ivan Masten, c. kr. profesor na cesarja Franca Jožefa državni gimnaziji (moški in mešani zbor); Vilko Rus, mestni učitelj (glasbena teorija, deški in deklški zbor.) Posamezne predmete so obiskovali: klavir 24, gosli 34, gosli in klavir 1 gosli, klavir in solo-petje 1, moški zbor 37, deklški zbor (gimnazijske privatistije) 16; pevška teorija I. tečaj 28 (20 dečkov, 8 deklic); II. tečaj 24 (12 dečkov, 12 deklic). Na šoli so dosegli učitelji prav lepe uspehe, kakor je pokazala javna produkcija, ki se je vršila koncem meseca junija.

V. zlet Gorenjske Sokolske Župe v Kranju se vrši kakor smo že poročali vsled prepovedi sokolskega zleta v Ljubljani, dne 15. avgusta v Kranju. Društva naj pri svojih prireditvah ta dan uvažujejo. Saj se je župno predsedstvo umikalo društvu za društvom, od katerih pa sedaj pričakuje, da se številno odzovejo.

Sokolske diplome, katere je založila Slov. Sokolska zveza, so došle. Cena diplome je K 2—, Društva ali pojedinci, ki plačajo od K 10— naprej, dobe diplomo na svoje ime s tekstom: „Kamen za III. slovenski vsesokolski zlet v Ljubljani leta 1914 je položil N. N. v znesku K . . . . .“ Slovenci, posegajte pridno po njih, da na ta način vsaj nekoliko ublažite veliko gmotno škodo, katero je utrpelo Slovensko Sokolstvo vsled vladne prepovedi III. slovenskega vsesokolskega zleta!

Posebni vlaki v Postojno. Dne 2. avgusta, ko se vrši velika poletna veselica v Postojnski jami, bodo vozili posebni vlaki za polovično ceno iz Ljubljane, Gorenjske, Trsta, Reke, Celovca, Pulja, Beljaka in Kormina ter posebni parniki v zvezi z omejenimi vlaki iz Benetk in Portorose v Postojno.

Slavnostna otvoritev „Prve gorenjske obrtne razstave v Radovljici“ pod pokroviteljstvom Njega ekselence gospoda deželnega predsednika barona Schwarza pl. Karsten, se vrši v nedeljo 26. julija 1914. ob 11. uri dopoldne v šolskem poslopju v Radovljici. Razstava ostane otvorjena do 30. avgusta in sicer vsaki dan od 1/2.9. ure do 12. ure, popoldne pa od 1/2.2. ure do 5. ure. Ob nedeljah pa od 8. ure popoldne do 12. ure popoldne pa od 1/2.2. ure pa do 6. ure. Vstopnina 30 vinarjev.

Žurbi France, cestar iz Smlednika je bil pretečeno soboto okoli polnoči za svojo hišo napaden od neznanega človeka, kateri mu je prizadjal precejšnjo rano na čelu, da je bila že kost nasekana. Takoj v nedeljo je pa prišel k ranjencu Hafner Janez ter ga prosil odpuščanja, da ga je on poškodoval, ker je bilo to drugim namenjeno, ki so po vasi streljali. Torej zopet samokres v Smledniku. Smrkači so imeli včasih še kaj korajže, sedaj jim pa le samokres daje korajžo. Je tako naprej.

Proti materi in sestri. Na Ležici stanujoč čevljar se je pretekli petek sprl s svojo sestro in ji dal tako močne zaušnice, da ji je izbil uhan. Nato jo je vrgel na tla in jo davil tako dolgo, do-

kler ni prišla mati. Surovina se je pa spravil še na mater in tudi njo začel stiskati in premetavati.

Slovensko planinsko društvo javlja, da so otvorene dosedaj že sledeče planinske postojanke: Kadilnikova koča na Golici (1836 m), dohod a) iz železniške postaje Jesenice čez vas Planino (1000 m — gostilna pri Kopišarju — ena in pol ure) ter po nemškem ali slovenskem potu na vrh dve in pol do tri ure; ali b) iz železniške postaje: Področica na Koroškem čez Planino Kladje tri in pol ure do štiri ure. — Obadva pota dobro nadelana in markirana. Zelo priporočljiva lahka partija, brez vsake nevarnosti. Krasen razgled posebno na Triglavsko pogorje in Visoke Ture! Prostorna koča z mnogimi posteljami. Prešernova koča na Stolu. Dohod iz žel. postaje Zirovnica 4 ure, do Prešernove kočice na Mal. Stolu čez Zirovniško planino vodi popolnoma varna, izborna nadelana jahalna steza. Na Vel. Stol, 2239 m) pol ure. — Razgled s Stola po celi Kranjski in Koroški od tod najpreglednejši in najzanimivejši. Velezanimiv je pot od kočice preko Vojnaša po grebenih na Golico. — Dom na Vrščicu (1606 m). Dohod po kolovozni cesti skozi divjeromantično dolino Pišenco vrh sedla med Mojstrovko in Prisojnikom iz železniške postaje Kranjska gora samo dve in tričetrt ure; planinska promenada. — Pristop na Mojstrovko (2332 m) lahek, eno in pol ure, na Prisojnik (2547 m) nekoliko naporejši. Sestop v Trento (izvir Soče) 2 ure. — Poleg navedenih so otvorene že tudi večje stavbe S. P. D., ki so tako po nepopisno krasni legi in zelo ugodnimi dohodi, kot po izborni hotelski oskrbi in postrežbi še predvsem priporočajo vsem prijateljem narave, izletnikom z rodbinami, društvom itd. Letna planinska letovišča z najpopolnejšo oskrbo, vedno svežimi jedili in dobro pijačo, ki so kaj pripravna in ugodna za daljše bivanje so: Bistriška koča ob izviru Kamniške Bistrice, iz osrčja Savinskih alp. Dohod iz Kamnika po cesti kolovozni ali romantično izpeljani, dobronadelani jahalni stezi (velezanimive tesni potoka Bele) ob naravnem mostu „Predaselj“ dve in pol ure. Odtod se ti nudijo premnogi izleti in gorske ture. Najzanimivejše so: Kamniško sedlo (Kamniška koča — že oskrbovana — 1921 m), tri in pol ure, Grintovec (2559 m) 5 ur, Velika Planina (koča na V. Pl. 1335 m — že oskrbovana) 3 ure. Aljažev dom v Vratih (1010 m). Najimpozantnejša stavba S. P. D. — turist. hotel — tik pod 1000 m visoko znamenito severno triglavsko steno! Dohod iz železn. postaje Dovje-Mojstrana (dve in pol ure) po dobronadelani cesti mimo prekrasnega slapa Peričnika in po celi divjeromantični dolini „Vrata“, ki slovi kot ena najlepših dolin v Alpah, sploh je planinska promenada brez primere in ti ostane vedno v hvaležnem spominu. — Turist. hotel „Zlatorog“ ob Bohinj. jezeru. Najnovejša plan. postojanka S. P. D. ob gorenjem zahodnem koncu Bohinjskega jezera — bisera Julijskih alp! Krasne promenade ob jezeru (kopališče, čolnarna! Eno uro od hotela sloviti in mnogoopjevani slap Savice! Dohod iz železniške postaje Bohinj. Bistrica peš dve in pol ure; vozni promet (omnibus trikrat dnevno, tja in nazaj).

Tatvina. Plačilnemu natarjarju v železniški restavraciji na Jesenicah je neznan tat ukradel iz odprtega miznega predala, in sicer iz vrečice, kjer je imel večjo svoto denarja, dvesto kron v dveh stokronskih bankovcih.

Nesreča pri snaženju stroja. 42 letni tovarniški delavec Andrej Skof se je te dni ponesrečil v papirnici v Goričanah s tem, da ga je vsled njegove lastne neprevidnosti zgrabil pri snaženju stroj in ga težko poškodoval.

Kako je z naseljevanjem v Kanado. V tistih grofijah držav Zapadne Virginije in Pennsylvanije, ki spadajo v področje avstroogrškega konzulata v Pittsburgu v Zedinjenih državah, je splošna gospodarska kriza. Glavno so prizadeti jeklena in železna industrija in pa jame, kjer kopljejo premog ali izdelujejo koks. Posledica te krize je, da se je pojavila dalekosežna brezposelnost. In tisoči avstrijskih delavcev to občutijo. V doglednem času pa ni računati s tem, da bi se opustile odrejene omejitve obratov. In tako je pri popisanih razmerah skoraj izključeno, da bi novodošli iz Evrope dobili delo. Zato nujno svarimo pred izseljevanjem v te kraje.

Književnost.

Milan Pugelj: Mimo ciljev. V založbi „Sl. ilustrovanega tednika“ je izšel drugi zvezek knjižnice tega lista. Drugi zvezek prinaša 10 novel in črtic

Iz proste roke se proda zelo prostorna, za vsako obrt pripravna

hiša

Savsko predmestje št. 18. 108—5
Več se izve pri lastnici istotam.

Milana Puglja. Čitatelja Pugljevih novel razveseli dejstvo, da ni Pugelj nikjer vsakdanjen in da pripoveduje z lahkoto in v lepem jeziku. Originalen je skoz in skoz, tako v zasnovi kakor tudi v slogu. Prav toplo priporočamo Pugljevo zbirko novel našim čitateljem. Knjižnica se naroča lahko pri upravništvu „Slov. ilustrovanega tednika“ v Ljubljani, pa tudi pri vseh knjigarnah.

Pisarna za urejevanje splošnih gospodarskih zadev

J. Rozman :: Kranj

- I. Denarni promet:** Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarnovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.
- II. Informacijske zadeve:** Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.
- III. Izterjevanje terjatev:** Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.
- IV. Promet z nepremičninami in podjetji:** Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.
- V. Tehnično-komercialne zadeve:** Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.
- VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah.** Strogo stvarno poslovanje. — Prospekti na razpolago. 54 52—28

SINGER šivalni stroji so neprekosljivi v trajnosti in vsestranski uporabi.		SINGER šivalne stroje dobite samo v naših prodajalnah z „S“ izveskom.
SINGER Co., delniška družba šivalnih strojev Kranj, Glavni trg št. 119.		

Razširjajte naš list!

St. 389.

118

Razglas.

Ker se pri članih odnosno bolnikih pomožne bolniške blagajne vedno bolj ponavljajo nerednosti in sicer s tem, da hodijo bolniki z več bolniškimi listi za več tednov nazaj po bolniško podporo, ter s tem postopanjem onemogočujejo redno uradovanje blagajne, vsled tega dovoljuje si načelstvo pomož. bol. blagajne opozoriti vse člane blagajne odnosno bolnike, da redno vsako soboto od 9. do 12. ure dopoldne ali pa od 2. do 4. ure popoldne sproti dvignejo bolnišnico za pretekli teden bolezni nazaj, kakor to zahteva § 8, 2 del 1. odst. blag. pravil.

V slučaju, da bi še kdo izmed bolnikov zahteval bolnišnico za dva ali več tednov skupaj, se mu ista ne bode izplačala za več, kakor za pretekli teden bolezni nazaj, in se ga opozorilo na ta razglas, ki bode odslej zanaprej v takih slučajih za blagajnično načelstvo merodajen.

Načelstvo pomožne bolniške blagajne v Kranju,
dne 21. julija 1914.

Zahvala.

Za prijazne dokaze iskrenega sočutja povodom smrti naše iskreno ljubljene soproge in dobre matere, oziroma hčere, sestre, tete in svakinje, gospe

Ade Hribar roj. Kren

se nam ni mogoče vsakemu posebej zahvaliti, zato naj sprejmejo srčno zahvalo tem potom tudi vsi oni, ki so spremili blago ranjko do groba. Posebej se zahvaljujemo vsem darovalcem krasnih vencev, prečastiti duhovščini in vsem, ki so nam stali v britkih urah ob strani.

Kranj, dne 17. julija 1914.

Žalujoči ostali.

117

Fran Crobath ml.

Milena Crobath roj. Božič

poročena

Kranj

Banja Luka

22. julija 1914

Radi opustitve trgovine popolna razprodaja čevljev in čevljarskih potrebščin.

117 3—2

Proda se tudi še skoraj nova fina **trgovska oprava.**

Razprodaja se zaključi s 5. avgustom t. l.

Marija Pollak, Kranj, Glavni trg 130.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrirana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
davka.

4 3/4 0/0

brez odbitka rentnega
davka.

10 52-30

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

9-30

Najbolje in najceneje se kupi pri tvrdki

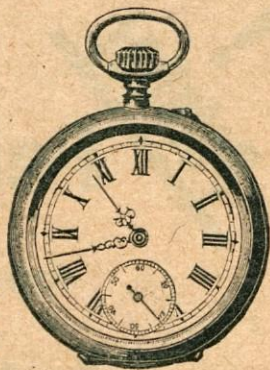
RUDOLF RUS

v Kranju (poleg lekarne)

Ustanovljeno leta 1885.

Prva in največja zaloga
ur, zlatnine in srebrnine.

Ceniki zastonj in poštne prosti.

Strogo solidna in poštena postrežba.

68-16

Modni salon

A. Adamič v Kranju

Podružnica v hiši g. M. Mayr

naznanja častitim damam, da je došla ravnokar velika izbira
najmodernejših

dunajskih in pariških modelov

in se bodo isti prodajali dokler kaj zaloge radi pomanjkanja pro-
storov po zelo ugodni ceni. — Velika izbira krasnega nakitja.
Prepričajte se v konkurenčnih cenah predno si nabavite. — Žalni
klobuki vedno v zalogi.

Popravila se točno in ceno izvršujejo.

Suhe gobe

in druge deželne pridelke v vsaki
množini po najvišjih dnevnih cenah
kupuje

M. RANT, KRANJ

trgovina mešanega blaga in deželnih pridelkov

Trboveljski in češki premog.

Restavracija pri kolodvoru

priporoča dobro kuhinjo, pristna vina, češko
budjejeviško pivo. Lep senčnat vrt.

8 52-30

KINTA-KOLESA

CYCLES

KINTA

K.C.L.

Zahtevajte
cenik.

so splošno priljubljeni, ker so nedosežni v
teku in trpežnosti. Blagovolite si jih ogledati

pri tvrdki

KARL ČAMERNIK & Ko.

Špecialna trgovina s kolesi, motorij,
avtomobili in posameznimi deli.

Mehanična delavnica in garaža.

7-30

LJUBLJANA

samo Dunajska cesta 9-12

Kreditno društvo v Kranju

registrirana zadruga z omejeno zavezo

6-30

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4 3/4 0/0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.

Lovro Rebolj v Kranju

Glavni trg

20 52—28

Trgovina z moško obleko. — Prodaja raznega sukna in štofov za moške obleke. — Ravno tam lastna delavnica za obleke, ki se po naročilu dobro, ceno in nujno izgotove.

kokriško predmestje

v lastni hiši **zaloga šivalnih strojev in potrebščin.** Ravno tam **gostilna,** kjer točim najboljša vina in pivo ter postrežem vedno z **dobrimi gorkimi in mrzlimi jedili.**

Imam tudi obrt za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

Spominjajte se Ciril-Metodove družbe!

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzacker

konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne na razpolago.

5 52—29

Vsaki dan koncert

Kavarna „Zvezda“, Kranj

Prostora modernno urejen lokal z razgledom v park. — Izborne delikatese, pijače in pecivo. — Točna postrežba in zmerne cene. — Svetovnoznani

Paganini Orkestrijon.

Priporoča se
domačinom in izletnikom

Zdravko Krajnc, Kranj

trgovec in kavarnar.

16 52—29

! Poletje!

**Naistarejša
trgovina**

**Ferd. Sajovic
v Kranju**

(poprej J. C. Pleiweiss)

3 52—30

priporoča za

poletensko sezijo

svojo bogato zalogo vezenega blaga, batista, platna in delena za ženske bluze in obleke, letenskih ševijotov in kamgarnov za moškeobleke, kakor tudi vsega drugega manufakturnega blaga.

Svilnati robci najnovjših vzorcev.

! Poletje!

1—14

Najbolj varno naložen denar v vsem
političnem kranjskem okraju!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

**Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
352.000 kron!**

Hranilnica posoja na zemljišča po 5½% na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krome.

Koncem leta 1913. je bilo stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 442 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam **nad 4 milijone kron.**

4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev, ter župnišča cerkveni denar.

Ta najstarejši denarni zavod v **Kranju**

uraduje na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne.